
Τα βρήκαμε μπαστούνια

Αναθεώρηση της 28 Φεβρουαρίου 2012

μπαστούνια

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΑΡΗ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗ

... και ρίξ' το στο γιαλό

www.stougiannidis.gr

© ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
aris@stougiannidis.gr

Εισαγωγή

Όλοι τώρα τα βρήκαμε μπαστούνια. Όταν ακούμε τη φράση πάει ο νους μας στην τράπουλα. Είναι όπως σωστό ο συνειρμός; Θα το δούμε παρακάτω.

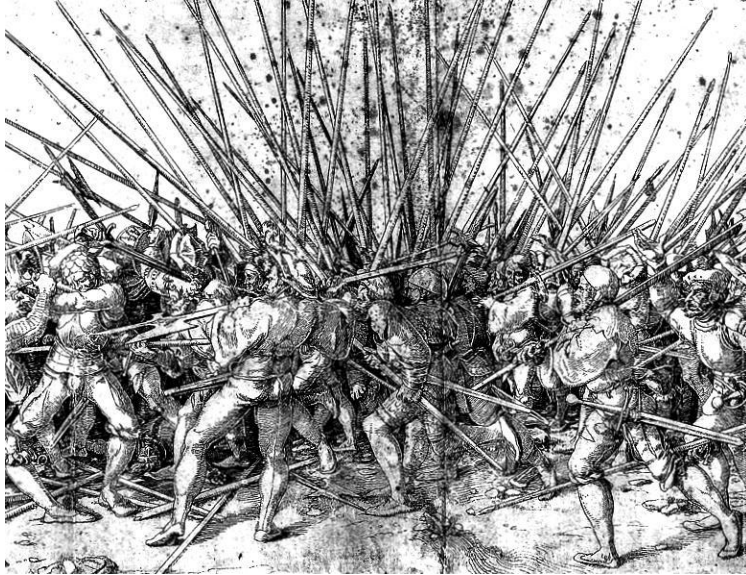
Πίκα

- 1) Η picca = λόγχη είναι ένα όπλο που αποτελείται από ένα μεταλλικό άκρο με διάφορες μορφές και σχήματα τοποθετημένο σε ένα ξύλινο κοντάρι ([μπαστούνι](#)), το μήκος ποικίλει από 4 ως 5 μέτρα. Η χρήση της πίκας αυξήθηκε από το δωδέκατο αιώνα και μετά. Η εμφάνισή της γίνονταν κυρίως σε συγκρούσεις με ιππικό για συντρίβεται σε αυτές, ενώ ένας μεγάλος αριθμός των ανδρών με πίκες, φτωχά εκπαιδευμένων, στελεχώνουν τις μονάδες για την καταπολέμηση του ιππικού της εποχής. Αν και το μεταλλικό άκρο είναι η πίκκα κατά συνεκδοχών ονομάστηκε το όλο όπλο πίκκα. Το όπλο όλο, με την ίδια συνεκδοχή, ονομάστηκε και [μπαστούνι](#). Αν το ιππικό συναντούσε ένα φράγμα καμωμένο από οπλίτες με τέτοια όπλα αν δηλαδή έβρισκε μπαστούνια, βρισκόταν σε πολύ δύσκολη θέση. Πβλ. την ανάλογη φράση «*τα βρήκε μπαστούνια*».

Την πικα την συναντάμε στο Υποπλ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α. ΣΑΡΑΦΗΣ-ΠΙΝΤΖΙΠΙΟΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ⁹²⁹⁰ στη σελ.

νων, ὅτε ἔστερεώθη πρὸς ὁμογένειαν ἢ κατάστασις καὶ καθωρίσθη καλῶς ἢ ἔθνικῃ τῶν ἐνόπλων ἀγῆμάτων χροιά, ἐκελεύοντο πλέον ἑλληνιστί· καθάπερ μορφοῦμεν ἰδέαν ἐκ τῶν διασωθέντων καὶ ἐφ' ἱκανὸν μετὰ τὴν ἙΑλωσιν χρόνον (τῷ 1634) δημοσιευθέντων προσταγμάτων ΣΤΑΘΗΤΕ, ΣΙΩΠΗΣΕΤΕ, ΠΙΑΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑΔΑΙΣ ΣΑΣ, **ΣΤΗΣΕΤΕ ΤΑΙΣ ΠΙΚΚΑΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΗΝ** κ. τ. τ.

Μαχη με κονταρία-πικες

Η πικα πρέπει να ήταν αναλογη με την Δυτική μεσαιωνική αλαβαρδα (alabarda): Είδος όπλου που αποτελείται από ένα μακρύ κοντάρι, που έχει στην κορυφή του ένα σιδερο 3 σε 1 : τσεκουρι+λογχη+γαντζο (βλ. εικονα), ως εκ τούτου χρησιμοποιήθηκε για να τρυπάει και να κοβει και να έλκει.

1. (συνεκδ.) Το πείσμα. Ο θυμός που έχει κάποιος λόγω ενοχλήσεως:
Φρ. «Δεν του μιλώ εδώ και μια βδομάδα έτσι, από πικά», «τον έχω άχτι» ή «τον έχω μια φούρκα».

Σημ: Μα και το πείσμα είναι συγγενικό με την πικά είναι, αφού πείσμα είναι το δέσιμο, βλ. [πρυμάτσα](#).

ΣΥΝΩΝΥΜΑ: [φούρκα](#)

2. Επιμονή σε μια ενέργεια φρ. *Το έχω βάλει πικά.*
Βλ. τραγούδι: Θα σε κάνω σύντροφό μου

Στίχοι: Νίκος Φατσέας

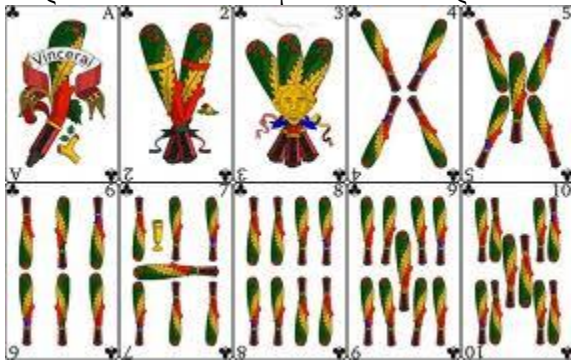
Θε να ρίζω πετονιά στο παραθύρι σου
θε να γίνω και ψαράς για το χατίρι σου
μα οπωσδήποτε μικρό μου κάποιο βράδυ
θα σε πιάσω στο δικό μου παραγάδι

Θα σε κάνω σύντροφό μου
όμορφό μου, όμορφό μου
γιατί το 'χω βάλει πικά
πιτσιρικά, πιτσιρικά

5. Οι πίκες ή μπαστούνια είναι ένα από τα τέσσερα χρώματα-σχήματα των χαρτιών της τράπουλας (παιγνιόχαρτα). Σπαθιά, κούπες, καρά και μπαστούνια πβλ «Ντάμα Πίκα» (Θεατρικό έργο του Λ.Σ. Πούσκιν)

Σε παλαιές τράπουλες βρίσκουμε τις πίκες να παριστάνονται σαν μπαστούνια-ρόπαλα. Βλ. εικόνα

Ετυμολογία: Από το . ιταλ. picca «αιχμή» γαλλ. pique p. riquet δημώδες λατ. Picco: τρυπώ, κεντώ > λατ. picus «δρυκολάπτης».

Πβλ. Ισπ. Picador: Ο ένας από τους δύο

picador, πληθ. picadores) είναι ιππείς που συμμετέχουν στις ταυρομαχίες και τρυπούν τον ταύρο με μία λόγχη κατά την πρώτη φάση της ταυρομαχίας, την «tercio de varas». Για το συγγενικό vara βλέπε [αβαρα](#).

ράβδος

Ποιμαντορική ράβδος

Για υψηλόβαθμους ιερωμένους.

Η αριστερή εικόνα δείχνει το αρχαίο κηρύκειο, το συμβολικό μπάστούνι των κηρύκων της Ελλάδας και το προστάτη θεό τους, του Ερμη, απ' όπου πήραν οι πατέρες της εκκλησίας την ιδέα για την **ορθόδοξη ποιμαντορική ράβδο**.

Διαπιστώσεις

1. Η αριστερά υφίσταται κλοπή
2. Οι χρηστές της αριστεράς είχαν με όλα ταύτα το θεό τους, για τους της δεξιάς επιτρέψατε να αμφιβάλλουν.
3. Ουδέν καινών υπό τον Ίλιον.
4. Η συνήθης ποιμαντορική ράβδος είναι οι ράβδος των ποιμένων δηλαδή η σημερινή γκλίτσα. Αν οι ποιμένες είχαν μια ράβδο ποιμαντορική ως της δεξιάς ... εικόνας, δεν θα έβρισκαν πρόβατα θα την πουλούσαν και θα ζούσαν άνετα την υπόλοιπη ζωή τους.

Στραταρχική ράβδος

σύμβολο αξιώματος, μαγκούρα, ματσούκι, ματσούκα, ίσως και το βυζαντινό Βασιλικόν βαρδούκιον

Η στραταρχική ράβδος είναι κάτι ανάλογο με την ποιμαντορική αλλά σε στρατιωτικό επίπεδο. Οι στρατάρχες την έχουν πιο μικρή από τους ποιμενάρχες.

Στην εικόνα ο θυρεός του οίκου των γλυξούργων¹ που είναι γεμάτος από ζώα (ο θυρεός, αλλά και ο οίκος δεν πήγαινε πίσω) και δύο στραταρχικές ράβδους χιαστί στο background. Δεν μας έφτανε ένας στρατάρχης θέλαμε και δεύτερο. Καλά που ο οίκος δεν μας ξεφούρνισε και άλλο τέτοιο στρατάρχη γιατί ΟΤΕ τα σύνορα θα ήταν στη Θήβα.

¹ Βρίσκεται στο βάθρο του αγάλματος του Βασιλιά Κωνσταντίνου Α. στο πεδίο του Αρεως. Ας με συμπαθάνε οι Βυζαντινολάτρες Βασιλόφρονες που θέλουν τον Κωνσταντίνο να είναι μεγάλο νούμερο γιατί μετράνε από τον «Μέγα» τους βασιλιάδες. Εδώ τηρω εννιαία αρθμηση για τον κλαδο. Έτσι ο γιος της Φρικης, ο «από χωριου εις χωριον» είναι ο Κωνσταντίνος ο Βους.

μπαστούνι

Το μπαστούνι από το Ιταλικό bastône Πορτογαλικά Bastão, Γαλλικά bâton. Κάποιοι το ετυμολογούν από τη ρίζα ΒΑΣ του λατινικού ΒΑΣ-ULUM που προέρχεται από το ελληνικό ΒΑΚΤΡΟΝ > ΒΑΚΤΗΡΙΑ > ΒΑΚΤΗΡΙΟΝ>ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΟΝ που είναι παράγωγα του ΕΛΛ. Βαίνω, μελλών βήσω υπάγω, πηγαίνω.

Κυριολεκτικά **μπαστούνι** σημαίνει: στήριγμα για να προχωρώ. Άλλοι, οι σωστότεροι, το ετυμολογούν από την ρίζα ΒΑΣΤ > Βαστάζειν, Βαστώ: αυτό που βαστάμε για να περπατήσουμε ή και για να επιτεθούμε η να αμυνθούμε.

Με την βακτήρια του οι Οιδίποδας σκότωσε τον πάτερα του Λάιο και όταν ο Χάρων απειλούσε τον Μένιππο για να του δώσει τα πορθμεία ο Μένιππος απαντούσε : «καγω τη εμη βακτηρία πατάξας διασχίσω σου το κρανίον».

Μπαστούνι είναι το δοκάρι που προεξέχει στην πλώρη των ιστιοφόρων

1150.52

Και βλέπω πάλι, άλλες φορές, μια γρήγορη γαλέρα
με τα πανιά της ανοιχτά στο αβέβαιο να αρμενίζει
κι απάνω στο **μπαστούνι** της να κάθεται ένας ναύτης,
να 'χει μια πίπα - όπως αυτήν εγώ - και να καπνίζει.

N. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ - ΜΑΡΑΜΠΟΥ - 'ΕΧΩ ΜΙΑ ΠΙΠΑ

φούρκα

φούρκα είναι επίσης διχαλωτό ραβδί όπου έπιανε το λαιμό κάποιου > φουρκίζω> φουρκέτα. Σημαίνει και απαγχονίζω, σταυρώνω φρ. «Του παλουκιού και της φούρκας» και φουρκίζομαι = θυμώνω)